

SINTEZA OBSERVAȚIILOR

la proiectul Planului de acțiuni al Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații pentru anul 2024

Perioada de consultare publică pe marginea Planului de acțiuni al Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (denumită în continuare ANCOM sau Autoritatea) pentru anul 2024, publicat pe pagina de internet a ANCOM la data de 05 februarie 2024, s-a încheiat la data de 20 februarie 2024.

Observațiile și propunerile primite de către ANCOM în cursul perioadei de consultare publică sunt detaliate în continuare, împreună cu poziția Autorității față de acestea.

I. PROPUNERI DE COMPLETARE A PLANULUI CU ACȚIUNI NOI

1. Un respondent propune introducerea unei noi acțiuni referitoare la participarea ANCOM la realizarea „ghidurilor pentru proiectele de extindere a infrastructurii”.

Propunerea este argumentată astfel: Proiectele de extindere a infrastructurii de internet în România reprezintă în general proiecte foarte mari (ex. RO-NET), inaccesibile operatorilor mici. Având în vedere competențele specifice ANCOM, respondentul consideră că în cadrul direcțiilor de acțiune pot fi luate în considerare proiecte de infrastructură care să fie adaptate și operatorilor – IMM.

Opinia ANCOM: ANCOM nu derulează programe de investiții publice în infrastructură pentru rețele de comunicații electronice. La nivel național, instituții guvernamentale precum Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării (MCID), Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) sau Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene (MDRAPFE)-prin Autoritatea de Management a Programului Operațional Competitivitate (AM POC) și OIPSI, au elaborat măsuri de dezvoltare a infrastructurilor de rețele în bandă largă, finanțat din fonduri publice.

Măsurile permit deopotrivă accesul IMM-urilor la finanțare, mai cu seamă că unele dintre măsuri vizează acordarea unor ajutoare „de minimis”.

Astfel, MADR prin AFIR - Agenția pentru finanțarea investițiilor rurale coordonează „Măsura 19 - Dezvoltare locală LEADER” aferentă Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 (Program finanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală „Europa investește în zonele rurale”). Un număr de 37 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL)¹, au fost selectate de MADR, pentru a implementa măsuri de stimulare a dezvoltării rețelelor broadband în cadrul proiectului LEADER 2014-2020. Aceste GAL-uri au susținut implicarea operatorilor de comunicații electronice în parteneriatele locale.

¹ GAL-parteneriat constituit într-un teritoriu rural care reunește reprezentanți ai sectoarelor public, privat și ai societății civile din teritoriul respectiv, creat cu scopul de a implementa măsura LEADER. O listă cu GAL-urile înființate la nivel național poate fi consultată în pagina <https://www.finantare.ro/lista-gal-uri>.

MCID prin ADR - Autoritatea pentru Digitalizarea României, coordonează schema de ajutor de stat aferentă Acțiunii 2.1.1 „Îmbunătățirea infrastructurii în bandă largă și a accesului la internet”, Axa prioritară 2 a Programului Operațional Competitivitate, ce prevede construirea, din fonduri publice, de rețele de comunicații electronice și, eventual, de infrastructuri fizice asociate acestora, necesare în vederea furnizării de servicii de comunicații electronice în bandă largă de mare viteză în localitățile defavorizate din acest punct de vedere².

ADR coordonează, de asemenea, Investiția I11 - „Implementarea unei scheme de sprijin a utilizării serviciilor de comunicații prin diferite tipuri de instrumente pentru beneficiari, cu accent pe zonele albe”, în vederea îndeplinirii obiectivelor din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Componenta 7).

„Ghidurile solicitanților” elaborate de autoritățile de management ale proiectelor sunt, de regulă, supuse consultării publice, iar operatorii de comunicații electronice au oportunitatea de a-și face cunoscută opinia în legătură cu proiectul măsurii de intervenție publică și caracteristicile sale.

Potrivit atribuțiilor sale stabilite prin prevederile art. 25 din Legea nr. 159/2016³, ANCOM aprobă condițiile tehnice și economice de acces deschis la infrastructura fizică realizată inclusiv în cadrul măsurilor de investiții finanțate public, pentru furnizorii de rețele publice de comunicații electronice. În acest sens, au fost emise Decizia președintelui ANCOM nr. 502/2018⁴, respectiv Decizia ANCOM nr. 694/2023⁵.

2. Un respondent propune includerea unei acțiuni care să aibă în vedere analiza posibilității de alocare a unor frecvențe radio pentru furnizarea de rețele publice de comunicații mobile regionale sau locale.

Propunerea este argumentată astfel: Includerea propunerii vizează în principal ca furnizarea serviciului de telefonie mobilă să fie accesibilă atât geografic, dar și financiar, operatorilor mai mici.

Opinia ANCOM: Prin documentul de poziție al ANCOM⁶ cu privire la acordarea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio în noile benzi de frecvențe armonizate la nivel european pentru sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice pe suport radio de bandă largă, inclusiv 5G (benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 3400-3800 MHz și 24,25-27,5 GHz), precum și în subbenzile de frecvențe rămase neadjuocate în urma procedurilor de selecție anterioare (din anii 2012 și 2015) (în benzile de 800 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz), s-a stabilit ca drepturile de utilizare a spectrului radio disponibil în benzile de frecvențe de 700 MHz, 800 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz să fie acordate pentru furnizarea de rețele publice de comunicații electronice și de servicii de comunicații mobile și fixe de bandă largă la nivel național. Acest document de poziție a stat la baza elaborării caietelor de sarcini pentru organizarea procedurilor de selecție competitive (licitații) desfășurate de ANCOM în anii 2021 și 2022, în vederea acordării de drepturi de utilizare,

² Mai multe detalii în acest sens sunt disponibile pe pagina de internet a ADR-OIPSI la următoarea adresă: <https://oipsi.gov.ro/actiunea-2-1-1-imbunatatirea-infrastructurii-in-banda-larga-si-a-accesului-la-internet-imbunatatirea-infrastructurii-in-banda-larga-nga-si-a-accesului-la-internet/>

³ Legea nr. 159/2016 privind regimul infrastructurii fizice a rețelelor electronice, precum și pentru stabilirea unor măsuri pentru reducerea costului instalării rețelelor de comunicații electronice, cu modificările și completările ulterioare

⁴ <https://www.ancom.ro/formdata-1130-48-1863>

⁵ <https://www.ancom.ro/formdata-1130-48-2286>

⁶ “Poziția ANCOM privind acordarea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio disponibile în benzile de frecvențe 694-790 MHz, 790-862 MHz, 1427-1517 MHz, 2500-2690 MHz, 3400-3800 MHz și 24,25-27,5 GHz”, publicat la adresa: https://www.ancom.ro/consiliul-consultativ-7-iunie-2019_6112

pe termen scurt, în benzile de 800 MHz, 2600 MHz și 3400-3600 MHz și respectiv, pe termen lung, în benzile de 700 MHz, 1500 MHz și 3400-3800 MHz.

Așadar, subbenzile de frecvențe obținute de câștigătorii licitațiilor în benzile mai sus menționate sunt alocate acestora în exclusivitate, la nivel național.

ANCOM nu a rezervat spectru pentru furnizarea de rețele publice de comunicații electronice regionale/locale în benzile de frecvențe armonizate la nivel unional pentru sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice în Uniunea Europeană, însă noul cadru legislativ primar instituit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare, prevede posibilitatea închirierii frecvențelor radio acordate prin licență. În această situație, titularul (locatar) permite utilizarea frecvențelor radio către o terță parte (locatar). Astfel, drepturile de utilizare a frecvențelor radio acordate în urma achitării unei taxe de licență pot fi închiriate în întregime sau parțial în cazul benzilor de frecvențe radio prevăzute în Anexa nr. 2 la Decizia nr. 353/2015 privind procedura de acordare a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio, cu modificările și completările ulterioare.

Închirierea frecvențelor radio nu trebuie să aibă ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței și, în cazurile în care utilizarea frecvențelor este armonizată la nivelul Uniunii Europene, nu trebuie să conducă la schimbarea destinației de folosință a frecvențelor radio într-un mod care să contravină acestei utilizări armonizate. În vederea închirierii frecvențelor radio, titularul trebuie să obțină acordul prealabil al ANCOM, în conformitate cu procedura prevăzută de decizia mai sus menționată.

Astfel, închirierea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio, concept nou de utilizare a spectrului radio introdus în legislația din domeniul comunicațiilor electronice odată cu Legea nr. 198/2022, care transpune cadrul unional⁷ de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice, poate fi o soluție viabilă pentru accesul operatorilor mai mici la resursele de spectru radio în vederea furnizării de rețele publice de comunicații mobile/fixe regionale sau locale.

3. Un respondent propune realizarea unor statistici actualizate referitoare la lungimea racordului mediu din ariile disponibile din zonele dezvoltate de Nectcity Telecom

Propunerea este argumentată astfel: Au fost identificate aspecte privind costul unui racord la un imobil, care depășește, în multe situații, venitul realizat din furnizarea serviciilor de comunicații electronice la tarifele actuale aplicate în piața de profil. În vederea asigurării unui tratament egal, precum și pentru asigurarea unui cadru de concurență loială respondentul consideră că, în limitele de competență, sunt necesare acțiuni inițiate de către ANCOM.

Opinia ANCOM: Costul asociat furnizării serviciului racord nu este determinat doar de lungimea medie a racordului, drept urmare nu poate fi actualizat, pentru scopul determinării tarifului, doar unul din parametrii de calcul. Propunerea privind includerea unor statistici privind lungimea medie a racordului nu reprezintă o propunere de proiect pentru planul de acțiuni, ce a făcut obiectul consultării publice, ci, cel mult, poate fi discutată în cadrul proiectului de revizuire a deciziei privind datele statistice. Chiar și așa, constatăm că respondentul a propus, în general, simplificarea obligațiilor de raportare, în contradicție cu propunerea de a include statistici privind lungimea medie a racordurilor.

4. Un respondent propune introducerea unei acțiuni privind dezvoltarea și implementarea unui punct de informare unic privind infrastructura fizică și coordonarea lucrărilor civile

⁷ Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul apreciază că una dintre direcțiile de acțiune ale ANCOM trebuie să vizeze asigurarea transparenței și accesul la informații privind infrastructura existentă pentru toți operatorii interesați, inclusiv accesul la informații privind lucrările civile planificate.

Opinia ANCOM: La nivelul Uniunii Europene, prin dispozițiile Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014, privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză (publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 155 din 23 mai 2014), denumită în continuare Directiva 2014/61/UE, a fost stabilit regimul juridic privind utilizarea eficientă a infrastructurii fizice din perspectiva instalării de rețele de comunicații electronice de mare viteză.

Printre măsurile prevăzute de Directiva 2014/61/UE, se numără și cele privind asigurarea transparenței informațiilor referitoare la infrastructura fizică și la coordonarea lucrărilor de construcții civile.

Transpunerea la nivel național a prevederilor Directivei 2014/61/UE s-a realizat prin adoptarea Legii nr. 159/2016.

În vederea facilitării exercitării dreptului de acces la infrastructura fizică a operatorilor de rețea, art. 20 alin. (2) din Legea nr. 159/2016 prevede dreptul furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice de a avea acces la informațiile privind amplasarea, traseul, tipul și utilizarea actuală a infrastructurii fizice, precum și un punct de contact, prin intermediul căruia va gestiona relația cu furnizorul de rețele publice de comunicații, dacă acestea nu sunt disponibile prin punctul de informare unic. Furnizorii de rețele publice de comunicații electronice au obligația de a asigura confidențialitatea informațiilor primite, în condițiile legislației privind protecția secretului comercial.

În același timp este stabilită, potrivit art. 21 alin. (1) și (2) din Legea nr. 159/2016, obligația corelativă a operatorilor de rețea și a organismelor din sectorul public, care în exercitarea atribuțiilor, dețin în format electronic respectivele informații, de a le pune la dispoziția ANCOM, în vederea administrării și punerii lor la dispoziția furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice, prin Punctul de informare unic, disponibil prin intermediul unei aplicații informatice, pe o pagină de internet.

Prin Decizia președintelui ANCOM nr. 1.113/2017 privind înființarea punctului de informare unic, precum și pentru stabilirea condițiilor și modalităților de transmitere a unor informații privind infrastructura fizică a operatorilor de rețea, cu modificările ulterioare⁸, punctul de informare unic, pentru aceste categorii de informații, a fost organizat și este gestionat de Autoritate⁹.

În ceea ce privește transparența privind lucrările de construcții civile, prin prevederile art. 27 alin. (1) din Legea nr. 159/2016, se stabilește că la solicitarea scrisă a furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice, operatorii de rețea pun la dispoziția acestora, prin intermediul unui punct de informare unic organizat de Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR), informații privind lucrările de inginerie civilă proprii aflate în curs sau planificate, pentru care autorizația de construire a fost acordată sau cererea de eliberare a autorizației de construire a fost depusă ori este prevăzută a fi depusă în următoarele 6 luni.

În vederea aplicării acestor dispoziții, prin intermediul platformei informatice Punctul de Contact Unic electronic (PCUe), gestionată de ADR, disponibilă la adresa www.edirect.e-guvernare.ro, pot fi puse la dispoziția furnizorilor de rețele publice de comunicații informațiile prevăzute de art. 27 alin. (1) din Legea nr. 159/2016.

Referitor la sfera informațiilor care au fost transmise și la gradul de utilizare al celor două instrumente digitale de asigurare a transparenței privind infrastructura fizică și coordonarea lucrărilor civile, se constată că acestea nu au trezit interesul entităților implicate în furnizarea, respectiv solicitarea de informații, inclusiv al eventualilor beneficiari care sunt furnizorii de rețele publice de comunicații electronice.

⁸ Publicată la adresa https://www.ancom.ro/uploads/forms_files/Decizia_ANCOM_Nr1526280050.pdf

⁹ Punctul de informare unic este disponibil la adresa <https://piu.ancom.org.ro/index.php/user/login>

În limitele atribuțiilor de care dispune, ANCOM va continua să sprijine dezvoltarea și utilizarea punctelor de informare unice sus-menționate, prin activități care nu necesită, pentru moment, stabilirea unor acțiuni specifice în proiectul planului de acțiuni pentru anul 2024.

5. Un respondent propune introducerea unei acțiuni noi referitoare la analiza pieței serviciilor de retransmisie a programelor TV.

Propunerea este argumentată astfel: Piața serviciilor de retransmisie a programelor TV este o piață strâns corelată cu piața accesului la internet în bandă largă, prin utilizarea aceleiași infrastructuri. Furnizarea serviciilor de acces la internet în bandă largă fără un pachet corespunzător de servicii de retransmisie nu este atractivă pentru clienți și, în consecință, nu va permite dezvoltarea concurenței pe piața de acces la internet în bandă largă, deoarece clienții preferă să cumpere serviciile de la operatorul care le poate oferi pe ambele.

Opinia ANCOM: Serviciile de retransmisie a programelor media audiovizuale furnizate utilizatorilor finali au făcut obiectul analizei de piață în momentul revizuirii piețelor relevante ale serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și de radiodifuziune, când au fost reevaluate definițiile piețelor de gros și cu amănuntul, precum și situația concurențială pe respectivele piețe. ANCOM a monitorizat în această perioadă evoluția condițiilor concurențiale, inclusiv pe piața cu amănuntul a serviciilor de retransmisie, iar datele analizate nu au relevat existența unor probleme concurențiale, de natură să susțină necesitatea intervenției Autorității cu prioritate.

Piața cu amănuntul a serviciilor de retransmisie a programelor audiovizuale, la fel ca și alte piețe cu amănuntul sau de gros din domeniul comunicațiilor electronice, nu se regăsește ca atare printre piețele incluse în Recomandarea Comisiei Europene¹⁰ și pe care statele membre trebuie să le analizeze la nivel național, pentru a decide dacă se impune luarea unor măsuri de reglementare.

În acest context, amintim că, din perspectivă *ex ante*, există o serie de condiții necesar a fi îndeplinite pentru ca intervenția Autorității pe o anumită piață să fie justificată, în condițiile în care piața avută în vedere este diferită de cele incluse în Recomandarea Comisiei Europene. Cu alte cuvinte, introducerea unor reglementări pe o piață care nu este definită ca fiind relevantă în Recomandarea Comisiei Europene, va fi foarte greu de acceptat de către Comisia Europeană, fără o serie de argumente solide, care să justifice eventuale concluzii în acest sens. Astfel, trebuie demonstrată îndeplinirea testului celor trei criterii, și anume, faptul că, din punct de vedere al dinamicii pieței, piața respectivă nu prezintă caracteristicile unei piețe care tinde către concurență efectivă în orizontul de timp al analizei. De asemenea, barierele la intrarea pe piață trebuie să fie ridicate și netranzitorii (de natură structurală sau legală) la intrarea pe piață, în timp ce aplicarea în mod exclusiv a legislației concurenței să nu fie suficientă pentru a remedia problemele concurențiale identificate.

În plus, în cazul în care se constată existența unor probleme concurențiale la nivelul unei piețe cu amănuntul, intervenția Autorității trebuie să ia în considerare în primul rând posibilitatea rezolvării acestora prin intermediul unor măsuri de reglementare la nivelul pieței de gros corespunzătoare – piață, care, de altfel, a fost eliminată din Recomandarea Comisiei Europene, în principal pe raționamentul că potențialele probleme concurențiale prezente pe piață, pot fi înlăturate prin aplicarea *ex post* a prevederilor existente în legislația concurenței. Astfel, delimitarea pieței/piețelor cu amănuntul corespunzătoare și analizarea situației concurențiale existente la nivelul acestor piețe este doar un prim pas, reglementarea acestora fiind necesară doar în condițiile în care măsurile de la nivelul pieței de gros nu ar fi eficiente.

Identificarea piețelor relevante susceptibile de reglementare *ex ante* este un mijloc prin care Autoritatea are în vedere impunerea unui minim de măsuri de reglementare, pentru a preveni abuzurile de poziție dominantă, iar nu un scop în sine. Acolo unde forțele pieței determină deja, într-o anumită măsură, constrângeri asupra comportamentului de piață al operatorilor, intervenția

¹⁰ Recomandarea Comisiei Europene (EU) 2020/2245 privind piețele relevante de produse și de servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări *ex ante*

ANCOM urmărește numai completarea efectului acestor forțe, în scopul asigurării unui climat de care să beneficieze utilizatorii finali, consumatorii și competitorii.

De asemenea, având în vedere faptul că există proiecte pentru care alocarea resurselor este prioritară, cum ar fi revizuirea pieței de acces local la puncte fixe, ANCOM consideră necesar ca resursele de timp și personal să fie alocate cu precădere revizuirii acestei piețe.

6. Un respondent propune introducerea unei noi acțiuni referitoare la analiza pieței serviciilor de acces central la puncte fixe.

Propunerea este argumentată astfel: Este necesară impunerea de remedii pe piața accesului central la puncte fixe, întrucât accesul local la puncte fixe presupune dezvoltarea, de către operatorul care solicită accesul, unei rețele extrem de extinse, ceea ce implică investiții foarte mari, imposibil de realizat în contextul economic dificil, precum și o perioadă lungă de timp. Remediile ce pot fi impuse pe piața deja aflată în analiză nu sunt suficiente pentru a permite reinstaurarea unei concurențe reale.

Opinia ANCOM: Orice analiză a situației concurențiale la nivel de gros presupune, într-o primă etapă, analizarea situației concurențiale la nivelul pieței cu amănuntul. În condițiile în care se constată existența unor probleme concurențiale, intervenția ANCOM trebuie să ia în considerare posibilitatea rezolvării acestora prin intermediul unor măsuri de reglementare la nivelul pieței de gros cel mai din amonte.

În cazul serviciilor de acces la internet la puncte fixe, piața de gros corespunzătoare cel mai din amonte este piața furnizării serviciilor de acces local la puncte fixe, a cărei revizuire este inclusă în proiectul planului de acțiuni pentru anul 2024. Piața serviciilor de acces central la puncte fixe este situată în aval față de piața serviciilor de acces local la puncte fixe, nemaifiind identificată ca fiind susceptibilă de reglementare *ex ante* în Recomandarea CE.

În orice caz, chiar dacă nu este specificat în mod explicit, serviciile de acces central la puncte fixe pot face obiectul unei eventuale analize de substituibilitate pe piața de gros a serviciilor de acces local la puncte fixe, în scopul determinării dimensiunii pieței relevante. În același timp, cum a fost explicat și la punctul anterior, nu trebuie pierdut din vedere faptul că introducerea unor reglementări pe o piață care nu este definită ca fiind relevantă sau care este definită în mod diferit în Recomandarea Comisiei Europene, se poate realiza numai după îndeplinirea testului celor trei criterii.

7. Un respondent propune precizarea expresă în decizia pentru stabilirea criteriilor de rezonabilitate pentru furnizarea accesului la cel puțin un serviciu funcțional de internet în bandă largă, la punct fix, că realizarea acestui deziderat va fi implementată doar prin fibră optică sau cablu coaxial, pe întreaga lungime a conexiunii – din locația primară a furnizorului până la locația utilizatorilor

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul susține că prin conexiunile radio se „adaugă o poluare electromagnetică și mai mare la cea existentă, comunicațiile la punct fix prin intermediul undelor radio” fiind „nesigure din punct de vedere al securității și stabilității”. Respondentul prezintă o serie de avantaje pe care le consideră „nete ale comunicațiilor prin fibră optică (în special), față de cele prin unde radio” cu privire la lățimea de bandă și viteză, fiabilitatea și imunitatea la interferențe, latența redusă și timp de răspuns mai rapid, securitatea mărită a datelor, eficiența energetică și impactul asupra mediului.

Opinia ANCOM: ANCOM ia act de propunerea primită și precizează că stabilirea, prin decizie, a criteriilor de rezonabilitate pentru furnizarea accesului la cel puțin un serviciu funcțional de internet în bandă largă, prin intermediul unei conexiuni la punct fix, este o obligație legală izvorâtă din Legea nr. 175/2022 privind asigurarea accesului persoanelor fizice la servicii de internet în bandă largă, la punct fix. Decizia urmează să stabilească valoare rezonabilă a investiției necesare instalării unei conexiuni care să asigure cetățenilor accesul la un serviciu funcțional la internet în bandă largă. Conținutul deciziei, respectiv modalitățile concrete în care poate fi asigurat acel acces nu sunt finalizate încă și nu fac obiectul prezentei consultări publice.

8. Un respondent solicită eliminarea „condiționărilor statistice” conținute în pragul cantitativ aferent proprietății de disponibilitate din Proiectul de revizuire a Deciziei privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului. Respondentul a mai transmis ANCOM această observație ca răspuns la consultarea publică pe marginea Proiectului menționat anterior.

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul susține că observațiile transmise ANCOM ca răspuns la consultarea publică pe marginea Proiectului de revizuire a Deciziei privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului au rămas nesoluționate.

Opinia ANCOM: Referitor la cele propuse de respondent, ANCOM precizează faptul că acest proiect nu face parte din planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2024 deoarece proiectul a fost finalizat în debutul acestui an. Mai mult, ANCOM a răspuns respondentului la această propunere în Sinteza observațiilor la Proiectul de decizie a Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului, document disponibil la următoarea adresă: https://www.ancom.ro/uploads/forms_files/Sinteza_observatiilor_la_p_decizie_rev_d_5121705415410.pdf (punctul 1.2). Proiectul de decizie a fost deja adoptat, Decizia ANCOM nr. 70/2024 privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice fiind publicată în Monitorul Oficial al României nr. 117 din 09.02.2024¹¹.

9. Același respondent solicită mai multe modificări ale proiectului planului de acțiuni pentru anul 2024, după cum urmează:

a) Obligarea operatorilor de comunicații de a utiliza doar routere performante capabile să informeze prompt, precis și complet operatorii cu privire la fluctuațiile și întreruperile conexiunii oricărui client la Internet (nu doar datele/informația privind funcționarea routerelor, ca în prezent);

b) Obligarea operatorilor de comunicații de a reduce fluctuațiile debitelor conexiunilor utilizatorilor la Internet și de a măsura exact și transparent - de preferință și la client și la ei - duratele întreruperilor conexiunilor la Internet, în scopul cunoașterii/îmbunătățirii situației, dar și al acordării unor despăgubiri individuale, în anumite situații;

c) Condiționarea acordării anumitor facilități/privilegii operatorilor de comunicații de implementarea și certificarea periodică - în România și/sau în Europa - a unui sistem de management integrat - incluzând cel puțin calitatea, securitatea informației, responsabilitatea socială;

d) Obligarea operatorilor de comunicații de a soluționa în mod prompt și eficace sesizările clienților lor (mai ales persoane fizice) privind întreruperile conexiunilor lor la Internet, inclusiv prin utilizarea metodelor și tehnicilor de telediagnostic și telementenanță (de ex. prin Team Viewer) - solicitare refuzată în prezent;

e) Obligarea operatorilor de comunicații de a soluționa toate problemele privind securitatea informației sesizate de utilizatori (referitoare la disponibilitatea, integritatea și confidențialitatea informațiilor, recepționate, transmise sau distribuite/difuzate de ei sau prin intermediul lor) - o parte fiind menționate în propunerile la Proiectul de revizuire a deciziei privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului. Obligarea operatorilor de comunicații de a raporta ANCOM modul de soluționare a acestora, în scopul obținerii datelor statistice aferente, la nivel național.

¹¹ <https://www.ancom.ro/formdata-1130-48-2289>.

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul menționează o serie de nemulțumiri legate de serviciile de comunicații electronice contractate de-a lungul timpului de la diferiți furnizori, dar și de activitatea ANCOM, considerând, printre altele, că „*unele acțiuni stabilite prin acest proiect sunt predominant în favoarea exclusivă a FURNIZORILOR de rețele publice de comunicații electronice și/sau de servicii de comunicații electronice sau poștale, disprețuind/neglijând cerințele/nevoile/așteptările CLIENTILOR acestora - consumatorii/ beneficiarii acestor servicii*”.

Opinia ANCOM: Referitor la cele menționate de respondent, ANCOM precizează că, în exercitarea competențelor sale specifice, Autoritatea urmărește, în principal, protejarea intereselor utilizatorilor prin adoptarea unor măsuri generale sau individuale privind furnizorii de pe piața comunicațiilor electronice, având drept scop imediat asigurarea unui cadru concurențial pe piață. Deși furnizorul ar trebui să fie direct interesat să răspundă nevoilor clienților săi, anumite aspecte concrete care țin de organizarea și desfășurarea activității de gestionare a relației directe cu utilizatorii nu sunt reglementate de legislația din domeniul comunicațiilor electronice și nici nu intră în sfera de competență a ANCOM.

Cu privire la propunerile respondentului enumerate anterior, Autoritatea precizează că multe dintre aspectele indicate sunt deja tratate/implementate în cadrul unor reglementări; în privința celor care nu sunt tratate, în lipsa unor semnale puternice din piață și din partea utilizatorilor, care să conducă la desfășurarea unui proces de analiză a oportunității și legalității unor astfel de măsuri, adoptarea acestora ar putea conduce la instituirea unor obligații excesive și lipsite de justificare (nu ar fi fezabile). Mai mult decât atât, Autoritatea consideră că nu există semnale care să indice necesitatea adoptării acestor măsuri, pentru o parte dintre acestea lipsind chiar baza legală care să permită ANCOM impunerea obligațiilor în sarcina furnizorilor.

În concret, referitor la aceste propuneri, ANCOM face următoarele precizări:

i) Furnizorii serviciilor de acces la internet au obligația de a publica și de a include în contracte valorile asumate pentru o serie de parametri de calitate aferenți serviciilor de acces la internet, procedura pe care consumatorii o pot urma pentru a măsura performanța reală a serviciului de acces la internet și pentru a constata eventuale diferențe importante, permanente sau care se repetă la intervale regulate, între performanța reală a serviciului de acces la internet în ceea ce privește viteza sau alți parametri tehnici de calitate a serviciului și performanța indicată în contractul încheiat cu aceștia, precum și o explicație clară și inteligibilă a remediilor aflate la dispoziția consumatorilor în conformitate cu legislația națională în cazul oricărei diferențe permanente sau care se repetă la intervale regulate, între performanța reală a serviciului de acces la internet în ceea ce privește viteza sau alți parametri de calitate a serviciului și performanța indicată în contract. Pentru a asigura o implementare uniformă și eficientă a acestor obligații, ANCOM a elaborat Ghidul privind implementarea cerințelor referitoare la includerea în contracte a informațiilor privind vitezele de acces la internet prin rețele fixe și mobile.¹² Printre parametrii ale căror valori asumate de furnizori trebuie incluse în contracte se numără termenul de remediere a deranjamentelor și termenul de soluționare a reclamațiilor primite de la utilizatorii finali. Furnizorii cu peste 5000 de conexiuni de internet au obligația transmiterii și către ANCOM a acestor valori. ANCOM include statistici despre aceste valori în Raportul anual privind calitatea serviciului de acces la internet, disponibil la următoarea adresă: <https://www.ancom.ro/rapoarte-calitate-internet-5029>. Prin prevederile contractuale, furnizorii se angajează să remedieze deranjamentele reclamate într-un anumit termen, iar, dacă acesta este depășit, utilizatorul final poate solicita acordarea unor despăgubiri. Precizăm că în România, ANCOM a pus la dispoziția utilizatorilor platforma Netograf¹³, mecanismul certificat de măsurare a calității serviciului de acces la internet. Platforma este instrumentul oficial de măsurare a calității serviciilor de acces la internet în România și este folosită de utilizatori pentru testarea calității serviciilor, sesizarea performanței slabe și solicitarea de despăgubiri de la furnizori dacă este cazul.

ii) Prin Decizia ANCOM nr. 70/2024 privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului, furnizorii au obligația de a

¹² Ghidul ANCOM se găsește la adresa: https://www.ancom.ro/uploads/links_files/2019-10-09_Ghid_masurare_viteze_bun.pdf.

¹³ <https://www.netograf.ro>

lua toate măsurile de securitate tehnice, inclusiv criptarea, după caz, și organizatorice adecvate, obiective și proporționale pentru a gestiona în mod corespunzător riscurile la adresa securității rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, astfel încât să asigure un nivel de securitate corespunzător riscului identificat, ținând seama de stadiul actual al tehnologiei, și să prevină sau să minimizeze impactul incidentelor de securitate asupra utilizatorilor și asupra altor rețele și servicii, precum și, acolo unde este cazul, de a colabora cu alți furnizori pentru implementarea acestor măsuri. Totodată, aceștia au obligația de a notifica ANCOM existența incidentelor de securitate cu impact semnificativ, cu respectarea cerințelor/condițiilor de notificare din cadrul deciziei amintite anterior. Măsurile de securitate ce trebuie implementate de furnizori trebuie să vizeze inclusiv securitatea informațiilor. Scopul implementării măsurilor de securitate adecvate este acela de reducere a numărului de incidente cu impact asupra furnizării serviciilor de comunicații electronice. În notificarea despre incidentul cu impact semnificativ ce trebuie transmisă ANCOM, furnizorii trebuie să menționeze inclusiv acțiunile de răspuns la incident (modul de soluționare), măsurile luate sau planificate pentru a împiedica producerea unui incident similar, inclusiv momentul când acestea au fost/vor fi luate, precum și lecțiile învățate. Pe baza notificărilor primite de la furnizori, ANCOM elaborează analize și statistici cuprinse în Raportul anual privind incidentele ce au afectat securitatea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice, disponibil la următoarea adresă: https://www.ancom.ro/rapoarte-si-studii-privind-securitatea-si-integritatea-retelelor-si-serviciilor-de-comunicatii-electronice_4958.

iii) Cu privire la mențiunile respondentului referitoare la obligarea furnizorilor de a utiliza routere performante, cu anumite capacități, precum și de a obliga furnizorii să reducă fluctuațiile debitelor conexiunilor la internet și de a măsura exact și transparent duratele întreruperilor, menționăm că orice obligație sau reglementare trebuie să fie proporțională și justificată, intervenția Autorității având scopul de a răspunde în mod eficient problemelor identificate pe piață.

De asemenea, aspectele ce țin de securitatea informațiilor ce depind de echipamentele proprietate a utilizatorilor finali sunt în responsabilitatea acestora.

iv) Legislația specifică din domeniul comunicațiilor electronice prevede deja că furnizorii trebuie să informeze înaintea încheierii unui contract și să includă în contractele pe care le încheie cu utilizatorii finali, detaliile și condițiile despre serviciile de asistență tehnică, serviciile de asistență pentru clienți pe care le oferă abonaților, precum și datele de contact unde se pot trimite eventuale reclamații, informații despre facilitățile oferite pentru a garanta transparența facturării și pentru a monitoriza nivelul consumului, condițiile concrete în care sunt oferite aceste servicii fiind stabilite de fiecare furnizor în parte, ANCOM neputând interveni asupra modului în care un furnizor derulează interacțiunile cu propriii clienți.

v) Referitor la certificările deținute de furnizorii serviciilor de comunicații electronice, informații despre acestea sunt publicate pe paginile web ale furnizorilor.

vi) Cu toate că, în relația cu utilizatorii, furnizorii ar trebui să aleagă echipamentele și tehnologiile adecvate nevoilor acestora, ANCOM ține cont de principiul neutralității tehnologice și nu poate obliga furnizorii să folosească anumite tipuri de echipamente sau tehnologii.

Având în vedere cele precizate, ANCOM nu consideră oportună propunerea respondentului de a include, în Planul de acțiuni pentru anul 2024, acțiuni care să aibă drept scop impunerea măsurilor enumerate mai sus.

10. Doi respondenți propun includerea în Planul de acțiuni a unei campanii de informare cu privire la aplicarea Legii 198/2022 în ceea ce privește procedura de autorizare, având în vedere că în ultima perioadă furnizorii de rețele de comunicații electronice, respectiv operatorii de infrastructură de comunicații electronice întâmpină o reticență crescută din partea autorităților locale și județene care refuză să aplice prevederile legale referitoare la procedura de autorizare generală prevăzută de Legea 198/2022

Opinia ANCOM: În anul 2022, pentru a veni în sprijinul autorităților publice centrale și locale, ANCOM a realizat un material informativ care sintetizează dispozițiile Legii privind autorizarea lucrărilor de construcții din domeniul comunicațiilor electronice pe care l-a publicat pe pagina sa de internet, [aici](#), și pe care l-a transmis către peste 3.300 de autorități publice locale spre informare. Pe parcursul anului 2024 Autoritatea își va intensifica activitatea de informare a autorităților publice cu privire la drepturile și obligațiile acestora în relația cu furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice prin mijloacele pe care le are la dispoziție.

11. Un respondent propune introducerea unei noi acțiuni referitoare la emiterea unei decizii care să stabilească măsuri de combatere a practicilor de spoofing

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul, un furnizor de servicii de comunicații electronice destinate publicului, se confruntă în ultima perioadă din ce în ce mai des cu atacuri de tip spoofing, clienții primind apeluri și SMS-uri cu identitate falsă, care stau la baza unor activități ilegale. Acesta propune ca, în scopul de a preîntâmpina sau bloca astfel de activități, în Planul de acțiuni să fie inclusă și emiterea unei decizii care să stabilească atribuțiile persoanelor implicate (operatori, ANCOM, clienți afectați), precum și o procedură clară și măsurile posibile.

Opinia ANCOM: Atacurile de tipul celor identificate de furnizorul de servicii de comunicații electronice implică compromiterea integrității și autenticității informației de identitate a liniei apelate (CLI), sau a Sender ID în cazul mesajelor SMS. Cadrul de reglementare în vigoare conține prevederi care vizează obligațiile furnizorilor de comunicații electronice în ceea ce privește păstrarea autenticității CLI. Astfel, art. 7 alin. (1¹) din Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, cu modificările și completările ulterioare prevede că *„(1¹) În cazul interconectării, furnizorul are obligația de a transmite la interfața dintre cele două rețele identitatea liniei apelante fără a o altera, modifica sau șterge”*. Decizia ANCOM nr. 70/2023 privind regimul de autorizare generală pentru furnizarea rețelelor și a serviciilor de comunicații electronice stabilește în cadrul Capitolului III condițiile în care se poate realiza furnizarea de rețele și de servicii de comunicații electronice. Astfel, art. 23 alin. (2) teza inițială din cadrul acestui act normativ stabilește obligația furnizorului de a nu schimba identitatea apelantului. Suplimentar, Decizia președintelui ANCOM nr. 376/2013 privind procedura de solicitare și emitere a licențelor de utilizare a resurselor de numerotație, cu modificările și completările ulterioare conține o serie de prevederi care detaliază condițiile în care pot fi utilizate resursele de numerotație. Astfel, art. 16 alin. (2) din acest act normativ prevede faptul că deținătorii dreptului de utilizare a resurselor de numerotație trebuie să se asigure că abonații utilizează doar numere care le-au fost asignate de către furnizori, în formatul în care le-au fost asignate și pentru serviciile care le-au fost asignate. Dreptul de utilizare a resurselor de numerotație, este, așadar, dublat de o serie de obligații inclusiv în ceea ce privește păstrarea formatului numerelor și păstrarea autenticității CLI.

În acest context, apreciem că respectarea obligațiilor menționate anterior reprezintă un prim pas în vederea minimizării riscurilor de manipulare a identității liniei apelante și a identificărilor SMS, dar și în vederea înlăturării cazurilor punctuale cu care se confruntă furnizorii.

Pe de altă parte, la nivel european nu există o poziție comună/direcție de acțiune în acest sens, intervențiile legislative din alte state membre abordând diferit fenomenul de spoofing din perspectiva situațiilor cărora li se adresează.

Prin urmare, deși soluția combaterii fenomenului de spoofing nu constă exclusiv în adoptarea unor măsuri legislative, considerăm că necesitatea și oportunitatea eficienței unei eventual demers la nivel legislativ se poate aprecia doar în urma unei analize a situațiilor practice întâlnite la nivel național, respectiv a evaluării amplitudinii acestui tip de atacuri și a tipurilor de măsuri care pot fi luate.

Având în vedere cele de mai sus, Autoritatea își exprimă deschiderea pentru a veni în sprijinul furnizorilor prin organizarea unui cadru de cooperare cu aceștia în cazul în care anumite acțiuni punctuale îi pot ajuta pe aceștia în combaterea practicilor de schimbare a identității apelurilor și a SMS-urilor.

12. Un respondent a solicitat Autorității ca, la momentul elaborării proiectelor de acte normative, să fie aplicat și „Testul IMM” care conține, în mod obligatoriu, o secțiune cu sarcinile administrative introduse pentru întreprinderile mici și mijlocii, precum și cu cele eliminate.

Propunerea este argumentată astfel: În opinia respondentului, acest test, introdus în legislația națională prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, îi va permite inițiatorului să se asigure de respectarea principiului numărului constant care presupune ca, în cazul introducerii unei sarcini administrative, inițiatorul să elimine obligatoriu cel puțin o alta existentă.

Opinia ANCOM: Față de propunerea respondentului, ANCOM precizează că, din dispozițiile art. 9 din Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare, rezultă că acestea, inclusiv alineatul (3¹) care stabilește obligația aplicării Testului IMM la elaborarea unui proiect de act normativ, se aplică doar ministerelor și celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, autorităților administrației publice locale și camerelor de comerț și industrie. Conform dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare, autoritățile administrative autonome sunt entități distincte față de cele vizate de Legea nr. 346/2004. Prin urmare, ANCOM, în calitate de autoritate administrativă autonomă, nu este obligată să aplice Testul IMM la elaborarea proiectelor de decizii cu caracter normativ.

Cu toate acestea, menționăm că toată activitatea noastră, și în special elaborarea proiectelor de decizii cu caracter normativ, se desfășoară cu respectarea principiilor nediscriminării, proporționalității și transparenței, toate părțile interesate putând formula observații cu privire la proiectele de decizii elaborate de ANCOM. Din perspectiva ANCOM, IMM-urile sunt avute în vedere de Autoritate atât în calitatea lor de utilizatori finali ai serviciilor de comunicații electronice destinate publicului, cât și în calitatea lor de furnizori de astfel de servicii sau de rețele publice de comunicații electronice, cu respectarea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011.

După cum se cunoaște, activitatea de reglementare desfășurată de către ANCOM privește și analizarea proiectelor în cadrul ședințelor Consiliului consultativ, ocazie cu care este prezentat răspunsul ANCOM la observațiile primite în cadrul consultării publice. Această practică arată transparentizarea procesului de elaborare a reglementărilor în cadrul ANCOM.

13. Un respondent propune realizarea unei analize/evaluări privind necesitatea transmiterii de către toți operatorii /furnizorii de servicii de comunicații a datelor statistice, precum și relevanța acestor date în contextul de ansamblu, iar în cadrul raportărilor să fie luată în considerare posibilitatea de utilizare a formularelor anterioare la care să existe posibilitatea de efectuare a modificărilor

Propunerea este argumentată astfel: Raportările solicitate, acțiune supusă sancțiunilor administrative în caz de nerespectare, implică sarcini administrative excesive și/sau care prezintă impact financiar semnificativ pentru asigurarea îndeplinirii acestor obligații.

Opinia ANCOM: După cum a fost iterat și mai sus, în procesul de elaborare a proiectelor de decizii privind raportarea de date statistice și a altor informații, ANCOM are în vedere respectarea principiilor nediscriminării, proporționalității și transparenței, ceea ce se va întâmpla cu siguranță și în cazul elaborării noii decizii privind raportarea datelor statistice de către furnizorii de comunicații electronice. De altfel, toate aceste decizii emise de către ANCOM țin cont de principalele categorii de rețele și servicii furnizate în general pe piața din România, de relevanța acestora pe piața de comunicații, iar fiecare furnizor completează raportările în funcție de activitatea proprie desfășurată în perioada de referință.

Aplicația de raportare permite și în prezent afișarea datelor raportate anterior și modificarea acestora (de regulă în cazul anchetelor cu caracter permanent), precum și multiplicarea unor formulare deja completate (se poate realiza cu sau fără datele completate, la alegerea fiecărui utilizator, de ex. în ancheta „D274 Contracte privind dreptul de acces pe proprietati”), însă, în funcție

de probabilitatea estimată de apariție a unor erori la completarea datelor de către respondenți, nu este fezabil ca aceste modalități de proiectare să fie aplicate la orice tip de anchetă.

Totodată, pentru anchetele recurente cu structură identică de la o perioadă de raportare la alta (de tipul D333), aplicația de raportare permite și în prezent afișarea inclusiv a datelor completate în raportarea precedentă (în coloanele de tip PREC), în paralel cu celulele necesar a fi completate pentru raportarea curentă. Odată cu implementarea noii versiuni a aplicației de raportare (previzionată pentru trim. II 2024), se vor calcula și afișa automat inclusiv evoluțiile față de valorile completate pentru perioada anterioară de raportare, în scopul minimizării erorilor de completare.

14. Un respondent propune întărirea colaborării cu ANCOM pentru susținerea evenimentului RONO, atât prin comunicări publice, cât și prin prezența cu conținut în cadrul evenimentului

Opinia ANCOM: Ca parte a măsurilor de informare a publicurilor țintă ale ANCOM cu privire la activitatea sa, Autoritatea participă la diverse evenimente care abordează teme de interes pentru piața de comunicații și servicii poștale. Recunoscând importanța și relevanța evenimentului RONO asupra pieței de comunicații electronice, ANCOM a participat de-a lungul timpului la edițiile trecute ale evenimentului și își propune să fie o prezență constantă la edițiile viitoare, în funcție de temele abordate și de disponibilitatea reprezentanților ANCOM.

II. PRECIZĂRI CU PRIVIRE LA MĂSURI INCLUSE ÎN PLANUL DE ACȚIUNI

15. Un respondent propune păstrarea termenului de finalizare a proiectului de revizuire a pieței serviciilor de acces local la puncte fixe pentru trimestrul al III-lea al anului 2024

Propunerea este argumentată astfel: Aceasta este una dintre cele mai importante activități pentru industrie, fiind necesar ca această analiză să fie cât mai detaliată și finalizată cât mai rapid, pentru a preveni degradarea mediului concurențial, iar ANCOM ar trebui să aloce toate resursele necesare îndeplinirii acestui obiectiv.

Opinia ANCOM: Termenul actual de finalizare a analizei a fost modificat, în principal, în urma procesului de inventariere și analiză a datelor primite de la furnizori și luând în calcul întreaga procedură care trebuie parcursă până la adoptarea deciziei, respectiv a riscurilor aferente acesteia.

Astfel, după cum se cunoaște, procesul de colectare a datelor din partea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice a fost unul foarte anevoios, fiind necesară o perioadă considerabilă de timp atât pentru furnizori, cât și pentru Autoritate, pentru a obține un nivel cât mai ridicat de corectitudine și completitudine a informațiilor la nivel geografic, ce au importanță capitală în economia proiectului. În acest context, este important de menționat că, în prezent, procesul de verificare, reconciliere și transmitere a datelor de către anumiți furnizori nu este încă finalizat, urmare a numeroaselor iterații aceștia rectificând datele și solicitând termene suplimentare succesive, pentru a realiza corecțiile semnalate de Autoritate.

De asemenea, menționăm că, în stabilirea acestui termen, Autoritatea a luat în calcul faptul că, în conformitate cu reglementările în vigoare (a se vedea art. 135 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011), procedura de consultare națională prevede un termen minim de 30 zile de consultare (cu excepția situațiilor de urgență). Ulterior finalizării consultării publice naționale, ANCOM trebuie să analizeze observațiile primite, să realizeze sinteza observațiilor și, respectiv, acolo unde se impune, să modifice expunerea de motive și proiectul de decizie în conformitate cu concluziile consultării.

Ulterior, trebuie avută în vedere procedura instituită prin dispozițiile art. 97 alin. (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, respectiv cea în care ANCOM va notifica Comisiei Europene, OAREC și autorităților naționale de reglementare în comunicații din celelalte state membre ale Uniunii Europene proiectul de decizie, împreună cu motivele care stau la baza adoptării acesteia. ANCOM poate adopta măsurile după primirea comentariilor și observațiilor

transmise de către Comisia Europeană, OAREC și celelalte autorități naționale de reglementare în comunicații din statele membre ale Uniunii Europene ori, în caz contrar, după expirarea unui termen de o lună de la notificare.

Având în vedere toate aceste aspecte și tocmai în considerarea importanței acestei acțiuni, Autoritatea consideră că termenul actual de finalizare a analizei pieței de gros corespunzătoare serviciilor de acces local la puncte fixe este unul realist și obiectiv, care ia în calcul riscurile aferente unei analize de amploarea celei în discuție, permițând colectarea de informații corecte și complete din piață, analiza acestora, dar și posibilitatea reală pentru toate părțile interesate să analizeze măsurile propuse de autoritate și să transmită propuneri și observații în consecință.

În același timp, Autoritatea nu exclude posibilitatea ca termenul de finalizare să fie devansat și asigură respondenții că depune toate eforturile în acest sens.

În acest context, reamintim termenul general de 5 ani, stabilit în conformitate cu prevederile art. 96 alin. (1) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, în care ANCOM are obligația de a efectua analize de piață. Revizuirea cea mai recentă a acestei piețe a avut loc în anul 2020. Prin urmare, termenul de realizare a analizei pieței serviciilor de acces local la puncte fixe a fost devansat cu 1 an, tocmai pentru a lua în calcul observațiile care au fost transmise Autorității în această perioadă.

16. Mai mulți respondenți, asociații civice și persoane fizice, solicită să nu fie acordate niciun fel de facilități furnizorilor de rețele de comunicații, cu referire la acțiunea nr. 1 din planul de acțiuni (public), cu obiectivul strategic: Reducerea barierelor la dezvoltarea rețelelor 5G (Strategia 5G); Promovarea competitivității rețelelor, cu direcția de acțiune: "Infrastructuri prietenoase cu 5G

Propunerea este argumentată astfel: Tehnologiile de telecomunicații de tipul 5G, 5G+ sunt utile în aplicații de vârf din medicină, armată, geolocație etc., dar devin deosebit de dăunătoare dacă sunt folosite pentru uzul curent și în masă al populației, adică la nivelul telefoniei mobile și al rețelelor de antene specifice aferente.

Opinia ANCOM: Conform dispozițiilor art. 23 alin. (1) din Legea nr. 159/2016 privind regimul infrastructurii fizice a rețelelor de comunicații electronice, precum și pentru stabilirea unor măsuri pentru reducerea costului instalării rețelelor de comunicații electronice, cu modificările și completările ulterioare, care a transpus în legislația națională art. 11 și 12 din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind cadrul comun de reglementare pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directiva-cadru), modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului, precum și dispozițiile Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză, „Cu scopul de a evita apariția unor litigii, precum și pentru a asigura celeritatea soluționării acestora, prin decizie a președintelui ANCOM se vor publica, pentru anumite tipuri de infrastructură fizică, tarifele orientative pentru accesul la infrastructura operatorilor de rețea”.

Totodată, potrivit prevederilor art. 19 alin. (2) din același act normativ, „*Tarifele de acces la infrastructura fizică vor asigura operatorului de rețea obligat să permită utilizarea infrastructurii fizice pe care o deține în proprietate, administrare sau concesiune posibilitatea de a-și recupera costurile, luând în considerare atât investițiile din contribuții proprii efectuate pentru realizarea infrastructurii fizice care face obiectul accesului, cât și cele suportate pentru furnizarea acestui acces, precum și impactul accesului solicitat asupra planului de afaceri al operatorului de rețea, în special în ceea ce privește investițiile ce vor avea ca obiect infrastructura fizică la care se solicită accesul. La stabilirea tarifelor de acces se vor avea în vedere și îmbunătățirile aduse infrastructurii fizice de către furnizorul de rețele publice de comunicații electronice, în măsura în care aceste îmbunătățiri profită și operatorului de rețea*”.

În consecință, scopul proiectului de decizie inclus în Planul de acțiuni este de a contribui la facilitarea dezvoltării rețelelor de comunicații electronice și a elementelor de infrastructură fizică necesare susținerii acestora, prin luarea de măsuri care să contribuie la evitarea apariției unor litigii între operatorii de rețea și furnizorii de rețele publice de comunicații electronice care solicită/beneficiază de acces la infrastructura fizică a acestora, precum și de

asigurare a celerității soluționării unor astfel de litigii, în cazul apariției lor, în conformitate cu atribuțiile ANCOM stabilite prin prevederile art. 23 alin. (1) și (2) din Legea nr. 159/2016.

Așadar, accesul la infrastructura fizică rutieră nu se face în mod gratuit, ci la un tarif stabilit pe baza principiilor definite în Legea nr. 159/2016 și prin respectarea condițiilor tehnice de acces, stabilite de către administratorii infrastructurilor rutiere. De asemenea, precizăm că aceste tarife nu sunt aplicabile doar furnizorilor ce dezvoltă rețele 5G (menționați în mod explicit ca obiectiv strategic urmare a faptului că Strategia 5G pentru România¹⁴, adoptată prin HG nr. 429/2019 prevede, la punctul 7.2, această direcție prioritară de acțiune), ci tuturor furnizorilor de rețele de comunicații electronice (inclusiv cele fixe).

17. Un respondent solicită clarificări privind transparența și claritatea informațiilor cuprinse în Raportul ANCOM privind monitorizarea respectării obligațiilor privind accesul la internetul deschis

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul își întemeiază solicitarea pe o presupusă lipsă de transparență (prin nepublicarea raportului) și claritate a unor indicatori monitorizați în rapoartele ANCOM privind respectarea obligațiilor privind accesul la internetul deschis sau a unor caracteristici ale acestora.

Opinia ANCOM: ANCOM ia act de solicitarea primită, dar precizează că toate rapoartele anuale privind monitorizarea obligațiilor privind accesul la internetul deschis sunt deja publicate pe site-ul Autorității la secțiunea „Industria”, categoria „Comunicații electronice”, dosarul numit „Rapoarte Net Neutrality”¹⁵. Perioadele de referință, precum și structura și datele monitorizate respectă recomandările cuprinse în Ghidul¹⁶ OAREC¹⁷ pentru implementarea Regulamentului (UE) nr. 2015/2120 privind internetul deschis¹⁸, aceste date fiind integrate în rapoartele OAREC privind implementarea dispozițiilor Regulamentului (UE) nr. 2015/2120 privind internetul deschis¹⁹.

18. Un respondent propune modificări, adăugiri și clarificări în ceea ce privește Raportul ANCOM privind monitorizarea respectării obligațiilor privind accesul la internetul deschis, însă nu este clar ce propune mai exact.

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul argumentează propunerea sa enumerând o serie de aspecte/neclarități: „Raportul ar trebui să fie transparent și utilizatorilor. Cum? Când? Unde? Ce date sunt monitorizate? Accesul la Internet include și intervalele de timp aferente întreruperilor/ congestiilor în rețele”.

Opinia ANCOM: ANCOM elaborează și publică anual raportul menționat pe pagina sa web, la adresa https://www.ancom.ro/rapoarte-net-neutrality_5955. Acesta se referă la activitățile Autorității în ceea ce privește cadrul legislativ aplicabil, monitorizarea obligațiilor (practici comerciale, obligații privind managementul traficului, transparența în contractele încheiate cu utilizatorii finali),

¹⁴ https://www.ancom.ro/uploads/articles/Strategia%205G_rev%2010_06_2019%20-%20final%20no%20track.pdf

¹⁵ https://www.ancom.ro/rapoarte-net-neutrality_5955.

¹⁶ <https://www.berec.europa.eu/en/document-categories/berec/regulatory-best-practices/guidelines/berec-guidelines-on-the-implementation-of-the-open-internet-regulation-0>.

¹⁷ Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice.

¹⁸ Regulamentul (UE) 2015/2120 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2015 de stabilire a unor măsuri privind accesul la internetul deschis și tarifele cu amănuntul pentru comunicațiile în interiorul UE reglementate și de modificare a Directivei 2002/22/CE și a Regulamentului (UE) nr. 531/2012.

¹⁹ Cu titlu de exemplu, Raportul OAREC referitor la implementarea dispozițiilor Regulamentului (UE) nr. 2015/2120 aferent anului 2023 este publicat la următoarea adresă: <https://www.berec.europa.eu/en/document-categories/berec/reports/berec-report-on-the-implementation-of-the-open-internet-regulation>.

măsurile referitoare la transparentă pentru asigurarea accesului la internetul deschis, evaluarea calității serviciului de acces la internet, procedurile pentru rezolvarea reclamațiilor, regimul sancționator aplicabil în cazul nerespectării prevederilor din Regulament etc., pentru o anumită perioadă de referință (de exemplu în ultimul raport aceste informații au fost actualizate pentru perioada 01 mai 2022 – 30 aprilie 2023, evidențiindu-se modificările care au apărut față de perioada de referință precedentă²⁰).

Având în vedere precizările de mai sus, faptul că raportul este publicat de ANCOM anual pe pagina sa web, precum și faptul că acesta conține răspunsuri la neclaritățile respondentului, Autoritatea opinează că nu sunt necesare modificări, adăugiri și clarificări în ceea ce privește acțiunea din Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2024 – *Raport privind monitorizarea respectării obligațiilor privind accesul la internetul deschis*.

19. Același respondent propune modificări, adăugiri și clarificări, cu titlu general, în ceea ce privește Raportul ANCOM privind calitatea serviciului de acces la internet în cursul anului 2023, precum și publicarea acestui raport astfel încât acesta să fie disponibil utilizatorilor.

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul argumentează propunerea sa enumerând o serie de aspecte/neclarități: „Evaluarea calității rețelelor și serviciilor necesită un REFERENȚIAL de cerințe/ nevoi ale utilizatorilor”, „CALITATE = satisfacția clienților” (prin considerarea și conformarea produsului/ serviciului furnizat cu toate cerințele/ nevoile și așteptările utilizatorilor/ clienților) – *Raportul ar trebui să fie transparent și utilizatorilor. Cum? Când? Unde?*.

Opinia ANCOM: ANCOM elaborează și publică anual Raportul privind calitatea serviciului de acces la internet, pe pagina sa web, la adresa https://www.ancom.ro/rapoarte-calitate-internet_5029. Raportul prezintă statistici comparative privind calitatea serviciilor de acces la internet, pentru anul anterior publicării sale, atât din perspectiva parametrilor de calitate tehnici, așa cum au fost experimentați de utilizatori și măsurați prin intermediul Netograf, cât și din perspectiva parametrilor de calitate administrativi, conform datelor transmise de furnizori prin intermediul aceleiași platforme.

Netograf este platforma electronică dezvoltată de ANCOM pentru a le oferi utilizatorilor de internet din România un instrument independent, obiectiv și gratuit pentru a verifica permanent calitatea serviciului de acces la internet pe care îl plătesc. Utilizatorii pot verifica în acest fel dacă serviciul utilizat se ridică la calitatea prevăzută în ofertă și în contractul încheiat. Totodată, aceștia au acces la statistici ale valorilor parametrilor de calitate, obținute pe baza testelor realizate de utilizatorii Netograf. Platforma Netograf cuprinde aplicația web, aplicația desktop pentru terminale fixe ce poate fi descărcată de pe www.netograf.ro și aplicațiile mobile pentru sistemele de operare Android și iOS disponibile în magazinele dedicate (Google Play pentru Android și App Store pentru iOS).

Calitatea serviciului și experiența utilizatorului sunt două concepte diferite. Calitatea serviciului (QoS) vizează aspecte tehnice și operaționale ale serviciului de acces la internet și este evaluată obiectiv în funcție de anumiți parametri măsurabili (de exemplu viteza de transfer al datelor sau întârzierea de transfer al pachetelor de date), pe când experiența utilizatorului (QoE) se referă la percepția subiectivă a utilizatorilor și modul în care aceștia interacționează cu serviciul de acces la internet. O calitate bună a serviciului poate contribui la o experiență bună a utilizatorilor, dar nu este întotdeauna suficientă pentru a asigura satisfacția acestora.

Pentru informații suplimentare, se poate consulta *Decizia ANCOM nr. 1112/2017 privind stabilirea indicatorilor de calitate pentru furnizarea serviciului de acces la internet și publicarea parametrilor aferenți*, care cuprinde obligații în sarcina furnizorilor de servicii de acces la internet în ceea ce privește calitatea serviciilor, din punct de vedere al indicatorilor de calitate tehnici și administrativi²¹.

²⁰ Raportul este disponibil la adresa:

https://www.ancom.ro/uploads/links_files/RO_Raport_national_OI_2023_ANCOM.pdf.

²¹ Decizia ANCOM se găsește la adresa <https://www.ancom.ro/formdata-1130-48-1810>

Având în vedere precizările de mai sus, precum și faptul că raportul este publicat de ANCOM anual pe pagina sa web, Autoritatea opinează că nu sunt necesare modificări, adăugiri și clarificări în ceea ce privește acțiunea din Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2024 – *Raport privind calitatea serviciului de acces la internet în cursul anului 2023*.

20. Același respondent propune modificări, adăugiri și clarificări ale Raportului ANCOM privind incidentele ce au afectat securitatea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice în anul 2023, însă nu este clar ce propune mai exact.

Propunerea este argumentată astfel: Respondentul argumentează propunerea sa enumerând o serie de aspecte/neclarități: „- Ce înseamnă „incident semnificativ”? – Ce înseamnă „nivel de răspuns”? – În practică este vorba de soluționarea unei probleme și de evaluarea continuă a eficacității și eficienței, costurilor și rezilienței/ fiabilității/ acceptabilități sociale ale soluției aplicate – Raportul ar trebui să fie transparent și utilizatorilor. Cum? Când? Unde?”.

Opinia ANCOM: ANCOM elaborează și publică anual Raportul privind incidentele ce au afectat securitatea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice pe pagina sa web, la adresa https://www.ancom.ro/rapoarte-si-studii-privind-securitatea-si-integritatea-retelelor-si-serviciilor-de-comunicatii-electronice_4958.

Conform prevederilor legale în vigoare, furnizorii au obligația de a notifica ANCOM cu privire la incidentele de securitate care au un impact semnificativ asupra rețelelor sau serviciilor. Definițiile aplicabile, condițiile de notificare și alte informații relevante (ce răspund la neclaritățile respondentului) se regăsesc în Decizia ANCOM nr. 70/2024 privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului²², care conține prevederi ce țin cont de modificările apărute recent în legislația primară, de incidentele raportate de furnizori și de problemele cu care s-au confruntat industria și utilizatorii finali în ultima perioadă. De asemenea, furnizorii au la dispoziție *Ghidul de raportare a incidentelor cu impact semnificativ asupra furnizării rețelelor și serviciilor de comunicații electronice*, elaborat de ANCOM pentru a sprijini furnizorii în procesul notificării incidentelor.

Raportul privind incidentele ce au afectat securitatea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice prezintă o analiză detaliată a incidentelor raportate de furnizori, cu scopul de a oferi o imagine de ansamblu asupra naturii și impactului incidentelor petrecute în anul anterior, oferind nenumărate statistici despre incidentele petrecute, situații comparative cu anii trecuți și evidențiind tipuri de incidente recurente, tendințe, evoluții de la an la an etc.

Având în vedere precizările de mai sus, faptul că ANCOM publică anual raportul pe pagina sa web, iar acesta conține răspunsuri la neclaritățile respondentului, Autoritatea opinează că nu sunt necesare modificări, adăugiri și clarificări în ceea ce privește acțiunea din Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2024 – *Raport privind securitatea rețelelor publice de comunicații electronice și a serviciilor de comunicații electronice destinate publicului*.

21. Un respondent propune analizarea oportunității de a corela prin acțiuni inter-instituționale viitoare aspectele ce vor fi definite prin noua strategie de reglementare propusă de ANCOM cu strategiile naționale existente sau în curs de elaborare existente la nivelul MCID

Propunerea este argumentată astfel: Necesitatea ca operatorii de comunicații electronice din România să beneficieze de un cadru strategic național de referință coerent și predictibil.

Opinia ANCOM: ANCOM are în vedere toate resursele disponibile și relevante pentru activitatea desfășurată și este implicată prin mecanisme specifice în acțiunile și inițiativele privind digitalizarea.

²² <https://www.ancom.ro/formdata-1130-48-2289>.

22. Un respondent propune acordarea unei perioade de cel puțin 6 luni de la publicarea în M.Of. a noii decizii privind raportarea datelor statistice de către furnizorii de comunicații electronice

Propunerea este argumentată astfel: Pentru a putea raporta conform unor noi cerințe este nevoie de adaptarea actualelor procese, de extragerea și maparea datelor după alți algoritmi.

Opinia ANCOM: ANCOM are în vedere acordarea unei perioade de la publicarea în Monitorul Oficial a noii decizii, până la prima raportare ce se va realiza conform acesteia.

23. Un respondent propune ca Strategia de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice 2026 să acopere o perioadă mai lungă și să țină seama de noile abordări de la nivelul UE

Propunerea este argumentată astfel: Anul 2025 este anul în care CE trebuie să revizuiască Directiva 2018/1972 și stabilească noii piloni ai cadrului european de reglementare.

Opinia ANCOM: ANCOM va avea în vedere opțiunea de a formula strategia de reglementare pentru orizontul de timp 2029, în condițiile în care acesta poate asigura predictibilitatea ansamblului obiectivelor de reglementare.

24. Un respondent propune ca rapoartele de date statistice privind piața comunicațiilor electronice să includă informații privind unele caracteristici comparative ale serviciilor de comunicații, precum numărul de reclamații primite de furnizori

Propunerea este argumentată astfel: Caracteristicile comparative sunt necesare pentru a putea identifica serviciile cu calitate maximă și tarife minime, printre acestea aflându-se numărul de reclamații primite/soluționate.

Opinia ANCOM: ANCOM are în vedere colectarea de date statistice privind numărul de reclamații, prin includerea de astfel de indicatori în noua decizie privind raportarea datelor statistice de către furnizorii de comunicații electronice.

25. Un respondent propune elaborarea unei decizii privind procedura de soluționare a plângerilor, precum și modalitățile de comunicare cu partile interesate

Opinia ANCOM: După cum se poate vedea din planul de acțiuni supus consultării publice, în cadrul coloanei intitulată „Fundamentarea acțiunii”, Autoritatea are în vedere o procedură de soluționare a eventualelor plângeri ce au legătură cu încălcarea art. 53 din Regulamentul (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE²³. Ca atare, ANCOM nu urmărește, la acest punct din planul de acțiuni, altceva decât stabilirea procedurii de urmat în cazul plângerilor ce se referă la activitatea furnizorilor de servicii intermediare în contextul actului legislativ adoptat de parlamentul European și Consiliu.

Propunerile respondentului și fundamentarea acestora nu au legătură cu punctul 31 din planul de acțiuni aflat în consultare publică, activitatea furnizorilor de servicii intermediare în contextul Regulamentului (UE) 2022/2065 fiind diferită de activitatea furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice desfășurată în contextul obligațiilor ce decurg din legislația din domeniul comunicațiilor electronice.

26. Un respondent propune clarificarea în cadrul *Strategiei de reglementare în comunicații electronice 2026* a unor aspecte vizând eventuale decizii de implementare în România, în cadrul național de referință în domeniul comunicațiilor electronice, a unor reglementări adoptate pe plan global (de exemplu, rezoluții adoptate pentru Regiunea 1/Europa de către Conferința mondială de radiocomunicații din 2023 (WRC-

²³ Actul legislativ european a intrat în vigoare în data de 17 februarie 2024.

23) a Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor) sau care urmează a fi adoptate în viitor pe plan regional sau global, vizând modificarea cadrului internațional de utilizare a spectrului radio, în diverse benzi de frecvențe. Aspectele de interes strategic vizate de respondent sunt:

- i. Statutul viitor al benzii UHF sub 700 MHz (470-694 MHz);
- ii. Statutul viitor al benzii superioare de 6 GHz (6425 – 7125 MHz);
- iii. Statutul viitor al gamei de 5 GHz (5150 – 5350 MHz, 5470 – 5725 MHz).

Propunerea este argumentată astfel:

- i. Referitor la banda UHF (470 – 694 MHz): Respondentul își reafirmă în mod ferm punctul de vedere ca această bandă să rămână atribuită prin TNABF (Tabelul Național de Atribuire a Benzilor de Frecvențe) cu statut primar, exclusiv pentru serviciul de radiodifuziune terestră, cel puțin pe perioada de valabilitate a licenței de utilizare a frecvențelor pe care o deține în această bandă de frecvențe pentru rețeaua națională DTT-MUX1 DVB-T2 (până în anul 2035).
- ii. Referitor la banda superioară de 6 GHz (6425 – 7125 MHz): Respondentul își reafirmă în mod ferm punctul de vedere ca, pe termen mediu (cel puțin până în anul 2030), această bandă să rămână atribuită prin TNABF cu statut primar exclusiv pentru serviciul fix, fiind desemnată în continuare pentru legături punct-la-punct, ținând cont de faptul că respondentul utilizează în prezent în mod intensiv această bandă pentru linii de radiorelee la nivel național.
- iii. Referitor la gama de 5 GHz (5150 – 5350 MHz, 5470 – 5725 MHz): Respondentul își reafirmă în mod ferm punctul de vedere ca aceste benzi să rămână în continuare, pe termen lung, reglementate ca în prezent în cadrul TNABF, ținând cont de faptul că respondentul utilizează în mod intensiv această bandă pentru legături punct-la-punct în condiții exceptate de la licențiere, la nivel național.

Opinia ANCOM: ANCOM a luat act de propunerea primită și va avea în vedere corelarea obiectivelor și elementelor din cadrul *Strategiei de reglementare în comunicații 2026* cu deciziile privind statutul viitor de utilizare la nivel național a unor benzi de frecvențe care au fost identificate sau pot fi identificate în viitor la nivel internațional pentru sisteme IMT (International Mobile Telecommunications) în Regiunea 1 a UIT, cum sunt cele menționate de respondent.

- i. Referitor la statutul viitor al benzii 470-694 MHz

Banda de frecvențe 470-694 MHz a făcut obiectul punctului 1.5 de pe ordinea de zi a Conferinței Mondiale de Radiocomunicații a Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor (UIT) din anul 2023 (CMR-23). Punctul 1.5 a vizat revizuirea cerințelor de spectru pentru serviciile existente în banda de frecvențe 470-960 MHz în Regiunea 1 și luarea în considerare a posibilelor măsuri de reglementare în banda de frecvențe 470-694 MHz în Regiunea 1 pe baza acestei revizuirii, în conformitate cu Rezoluția 235 (CMR-15).

Rezultatele lucrărilor CMR-23 privind punctul 1.5, reflectate în Actele finale ale CMR-23, corespund, prin elementele agreate, obiectivelor urmărite de CEPT și UE, astfel:

- Banda de frecvențe 470-694 MHz a fost atribuită cu statut secundar serviciului mobil (cu excepția serviciului mobil aeronautic) în majoritatea statelor membre CEPT, inclusiv în România, printr-o notă de subsol nou introdusă (5.15A) în Art. 5 al Regulamentului Radiocomunicațiilor al UIT;
- Rezoluția 235 a fost modificată pentru a permite Sectorului de radiocomunicații al UIT (UIT-R), după CMR-23 și în timp util pentru Conferința mondială de radiocomunicații din anul 2031 (CMR-31), să revizuiască utilizarea spectrului și cerințele pentru aplicațiile serviciilor de radiodifuziune și mobil în banda de frecvențe 470-694 MHz sau în porțiuni ale acesteia pentru țările menționate în Nota 5.15A din Regulamentul Radiocomunicațiilor al UIT revizuit la CMR-23, cu următoarele acțiuni subsecvente:

- luarea în considerare de către CMR-31, pe baza rezultatelor studiilor UIT-R, a posibilelor măsuri de reglementare, incluzând o posibilă revizuire a atribuirii benzii de frecvențe 614-694 MHz pentru serviciul mobil în țările incluse în No. 5.15A;
- luarea în considerare de către CMR-31 a unei posibile măsuri de reglementare pentru a asigura protecția serviciilor de radioastronomie cărora banda de frecvențe 608-614 MHz le este atribuită în unele țări din Regiunea 1;
- Pe ordinea de zi a CMR-31 a fost inclus un punct (2.14) care se referă la revizuirea utilizării spectrului și a cerințelor aplicațiilor serviciilor de radiodifuziune și mobil și luarea în considerare a posibilelor măsuri de reglementare în banda 470-694 MHz sau în porțiuni ale acesteia, în conformitate cu Rezoluția 235 (Rev. CMR-23).

Având în vedere rezoluțiile adoptate la CMR-23 cu privire la acțiunile viitoare ce vizează măsuri de reglementare în vederea revizuirii utilizării spectrului în banda 470-694 MHz, care se pot concretiza la CMR-31 inclusiv în atribuirea unei porțiuni a benzii 470-694 MHz pentru serviciul mobil, cu statut primar, este posibil ca, ulterior anului 2031, utilizarea benzii de frecvențe 470-694 MHz în țările nominalizate în No. 5.15A să fie partajată între serviciile de radiodifuziune și mobil, cu statut primar.

În situația în care o astfel de utilizare va fi adoptată și la nivelul Uniunii Europene printr-o decizie a Comisiei Europene de armonizare a utilizării benzii de frecvențe 470-694 MHz pe plan unional, România va avea obligația de a implementa decizia respectivă, obligație ce decurge din calitatea României de stat membru UE.

În conformitate cu art. 4 al Deciziei (UE) 2017/899 a Parlamentului European și a Consiliului privind utilizarea benzii de frecvențe 470-790 MHz în Uniune, statele membre au obligația să asigure, cel puțin până în 2030, disponibilitatea benzii de frecvențe 470-694 MHz pentru furnizarea pe cale terestră a serviciilor de radiodifuziune, inclusiv televiziune gratuită, și pentru utilizarea de către echipamentele PMSE audio pe suport radio, conform necesităților naționale, luând în considerare totodată principiul neutralității tehnologice.

Ținând seama de perioada de valabilitate a licenței de utilizare a frecvențelor radio în sistem digital terestru deținute de respondent, utilizarea exclusivă a serviciului de televiziune digitală terestră, cu statut primar, în banda 470-694 MHz poate fi asigurată până în anul 2035, sub rezerva implementării unor obiective de armonizare la nivel european care să implice modificarea utilizării actuale a acestei benzi, stabilite prin actele legislative adoptate în cadrul Uniunii Europene.

ii. Referitor la statutul viitor al benzii superioare de 6 GHz (6425 – 7125 MHz):

Într-adevăr, banda superioară de 6 GHz (6425-7125 MHz) a făcut obiectul punctului 1.2 de pe ordinea de zi a Conferinței mondiale de radiocomunicații a Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor (UIT) care a avut loc în perioada 20 noiembrie – 15 decembrie 2023 (identificată prin acronimul CMR-23). Punctul 1.2 a vizat analiza posibilităților de identificare a mai multor benzi de frecvențe, incluzând banda 6425-7025 MHz (în Regiunea 1) și banda 7025-7125 MHz (la nivel global), pentru sisteme IMT, ținând cont de rezultatele studiilor efectuate în conformitate cu Rezoluția 245 (CMR-19), în cadrul ciclului de studii 2020-2023.

Luând în considerare rezultatele lucrărilor conferinței, informăm pe această cale respondentul că banda 6425 – 7125 MHz a fost identificată în Regiunea 1 – ce include, în principal, teritoriile Europei, Africii, Orientului apropiat, Federației Ruse și ale țărilor ce au făcut parte din fosta U.R.S.S. – pentru sisteme terestre IMT (International Mobile Telecommunications), altfel spus pentru următoarele generații (6G și ulterioare) de rețele de comunicații electronice mobile/fixe (MFCN) pentru furnizarea de servicii de comunicații electronice pe suport radio de bandă largă. De asemenea, în Actele finale ale CMR-23 se mai stipulează și faptul că identificarea pentru IMT nu exclude utilizarea benzii 6425 – 7125 MHz de către orice altă aplicație radio din cadrul celorlalte servicii de radiocomunicații cărora le este atribuită această bandă, precum și că identificarea pentru IMT nu stabilește priorități în Regulamentul radiocomunicațiilor al UIT.

În același timp însă, Actele finale ale CMR-23 recunosc faptul că banda de frecvențe 6425 – 7125 MHz este utilizată și pentru implementarea aplicațiilor radio din categoria WAS/RLANs (sisteme de acces pe suport radio (pentru transmisii de date), incluzând rețelele radio locale).

Precizăm că rezoluțiile adoptate și textele agreate (ce actualizează Regulamentul internațional al radiocomunicațiilor al UIT) în cadrul CMR-23 (incluse în Actele finale ale acestei conferințe) nu creează obligații legale cu caracter imediat pentru statele membre UIT, pe plan național, însă reprezintă un semnal important de armonizare, la nivel mondial sau regional – așteptat de toate părțile interesate din domeniul telecomunicațiilor globale – cu privire la tendințele de utilizare a unor benzi de frecvențe, fiind create astfel premisele pentru stimularea cercetării în domeniu și dezvoltarea standardelor de sistem, urmate ulterior de investiții în cadrul industriei de profil pentru lansarea în producție a echipamentelor terminale și a celor de infrastructură de rețea, utilizând noile tehnologii.

Prin urmare, având în vedere că, deși banda 6425-7125 MHz a fost desemnată pentru IMT în cadrul CMR-23, textul relevant din Actele finale ale CMR-23 nu reglementează în mod tranșant utilizarea benzii în cauză, rezultă cu claritate faptul că deciziile efective de reglementare a utilizării armonizate viitoare a acestei benzi rămân a fi luate la nivel regional, context în care informăm respondentul (și orice alte părți interesate) că organizațiile competente în regiunea europeană – CEPT (Conferința europeană a Administrațiilor de poștă și telecomunicații) și Uniunea Europeană – nu și-au definitivat încă o poziție cu privire la utilizarea armonizată viitoare a benzii în discuție (pentru sisteme IMT ori pentru aplicații de tip WAS/RLANs) și nici nu este preconizată luarea unei decizii în acest sens pe termen scurt (conform informațiilor deținute de Autoritate la acest moment).

În acest context, transpare ca evident faptul că utilizarea armonizată viitoare a benzii 6425-7125 MHz nu reprezintă o problemă punctuală a României ci vizează întregul continent european, deoarece țara noastră va implementa viitoarea decizie a Comisiei Europene care va armoniza utilizarea benzii de frecvențe 6425-7125 MHz pe plan unional, aceasta fiind o obligație ce decurge din calitatea României de stat membru UE.

Pe de altă parte, astfel cum am arătat deja mai sus, în cadrul CMR-23 s-a stabilit fără echivoc că orice altă aplicație radio din cadrul serviciilor de radiocomunicații cărora le este atribuită banda 6425-7125 MHz poate utiliza în continuare banda în cauză.

La acest moment, pe plan național, banda de frecvențe în discuție este utilizată exclusiv de către linii de radiorelee, acestea reprezentând o aplicație în cadrul serviciului fix, serviciu de radiocomunicații care deține statut primar în banda 6425-7125 MHz (atât în cadrul Regulamentului radiocomunicațiilor al UIT în vigoare cât și al TNABF în vigoare).

Acest statut conferă deplină protecție pentru liniile de radiorelee, cel puțin pentru toate acele linii de radiorelee care vor fi în funcțiune la momentul viitor în care vor fi permise și sistemele IMT în această bandă, prin intermediul unei decizii de armonizare luate la nivel unional. Având în vedere experiența de până acum a Autorității, considerăm că, dacă va fi luată o decizie de armonizare privind IMT la nivel unional, aceasta va ține cont, cu siguranță, de faptul că identificarea de către UIT a benzii 6425-7125 MHz pentru sisteme IMT (în cadrul serviciului mobil terestru) nu creează priorități în bandă, astfel cum se stipulează fără echivoc în Actele finale ale CMR-23 (și s-a detaliat anterior).

În final, pentru deplina lămurire a problematicii aduse în discuție de către respondent, este necesară o mențiune specială pentru aplicațiile din categoria WAS/RLANs, în sensul că acestea nu beneficiază de un statut protejat (spre deosebire de sistemele IMT care vor beneficia de protecție radio, odată permise în bandă).

Astfel, conform reglementărilor unionale aplicabile, în toate benzile de frecvențe în care funcționează în prezent (în porțiunea de spectru cuprinsă între 2,4 GHz și 6,4 GHz), aceste aplicații radio sunt exceptate de la licențiere și funcționează pe principii de non-interferență (asupra altor stații de radiocomunicații care utilizează în mod legal spectrul radio) și non-protecție (din partea altor stații de radiocomunicații care utilizează în mod legal spectrul radio), cu respectarea parametrilor tehnici impuși prin reglementările tehnice de interfață radio dedicate (armonizate la nivel unional și european).

Dacă aplicațiile din categoria WAS/RLANs vor fi permise în viitor în banda 6425-7125 MHz, printr-o decizie de armonizare luată pe plan unional în acest sens, principiile de reglementare a utilizării lor armonizate (descrise mai sus) vor fi, cu siguranță, păstrate, în opinia ANCOM. Cu alte cuvinte, statutul primar al serviciului fix în banda 6425-7125 MHz va asigura în continuare deplină protecție pentru toate liniile de radiorelee, atât pentru acelea care vor fi în funcțiune la momentul viitor în care vor fi permise și aplicațiile de tip WAS/RLANs în această bandă (prin intermediul deciziei

de armonizare luate la nivel unional), cât și pentru liniile de radiorelee care vor fi instalate și vor funcționa ulterior intrării în vigoare a deciziei de armonizare ante-menționate.

iii. Referitor la statutul viitor al gamei de 5 GHz (5150 – 5350 MHz, 5470 – 5725 MHz)

În cazul benzilor de frecvențe din gama de 5 GHz (indicate mai sus), înțelegem să asigurăm respondentul că situația este net diferită față de banda de frecvențe analizată la pct. ii), deoarece statutul acestor benzi a fost deja tranșat într-o manieră clară și stabilă, acest subiect fiind de mai mult timp în atenția UIT-R (sectorul de radiocomunicații al UIT), după cum vom arăta în cele ce urmează.

Astfel, trebuie menționat că benzile de frecvențe 5150-5250 MHz, 5250-5350 MHz și 5470-5725 MHz aveau deja, încă din anul 2003, atribuire cu statut primar pentru serviciul mobil, strict în scopul implementării aplicațiilor de tip WAS/RLAN, în conformitate cu prevederile Rezoluției 229 (CMR-03), ce conținea restricțiile tehnice de utilizare a benzilor de frecvențe menționate mai sus de către aplicațiile WAS/RLAN, care să asigure utilizarea partajată a benzilor respective împreună cu aplicațiile radio din cadrul altor servicii de radiocomunicații cărora le sunt atribuite aceste benzi.

În continuare, benzile 5150 – 5350 MHz și 5470 – 5725 MHz au făcut obiectul punctului 1.16 de pe ordinea de zi a Conferinței mondiale de radiocomunicații a UIT care a avut loc în anul 2019 (identificată prin acronimul CMR-19). Punctul 1.16 a vizat analiza aspectelor privind aplicațiile de tip WAS/RLAN (sisteme de acces pe suport radio (pentru transmisii de date), incluzând rețelele radio locale), în benzile de frecvențe situate între 5150 MHz și 5925 MHz, și luarea măsurilor de reglementare adecvate, ținând cont de rezultatele studiilor efectuate în conformitate cu Rezoluția 239 (CMR-15).

După cum se poate deduce cu ușurință, studiile efectuate în cadrul ciclului 2016-2019 în baza Rezoluției 239 (CMR-15) au avut în vedere inclusiv analiza posibilității de desemnare a unor porțiuni suplimentare de spectru radio pentru aplicațiile de tip WAS/RLAN în gama de 5 GHz (în speță fiind vorba despre benzile 5725-5850 MHz și 5850-5925 MHz).

Luând în considerare rezultatele lucrărilor CMR-19, noile benzi propuse (amintite mai sus) pentru a fi desemnate pentru aplicații de tip WAS/RLAN nu au întrunit consensul necesar în cadrul respectivei conferințe, benzile desemnate pentru WAS/RLAN rămânând pe mai departe cele deja existente, menționate și de către respondent.

Totuși, cu această ocazie a fost revizuită rezoluția 229, rezultând o nouă versiune, Rezoluția 229 (Rev. CMR-19), care este în vigoare în prezent pe plan global cu privire la condițiile tehnice și operaționale în care aplicațiile de tip WAS/RLAN utilizează gama de 5 GHz în partaj cu aplicațiile radio din cadrul altor servicii de radiocomunicații cărora le sunt atribuite benzile în discuție. Elementele de noutate aduse în anul 2019 se referă la banda 5150-5250 MHz (reglementată de la momentul inițial a fi utilizată de către WAS/RLAN doar în interiorul clădirilor), permițându-se utilizarea acesteia inclusiv în interiorul autovehiculelor și al trenurilor (stabilindu-se totodată și restricțiile tehnice aferente).

În acest context, este util de menționat că, pe plan regional, reglementările tehnice CEPT și deciziile de utilizare armonizată a spectrului radio ale Uniunii Europene au urmărit îndeaproape procesul de reglementare la nivel global pentru aplicațiile de tip WAS/RLAN.

Astfel, ținând cont de Actele finale ale CMR-03 și de propunerile tehnice primite din partea CEPT, Comisia Europeană a emis *Decizia nr. 2005/513/CE din 11 iulie 2005 privind utilizarea armonizată a spectrului radio în gama de 5 GHz pentru implementarea aplicațiilor radio din categoria WAS/RLANs (sisteme de acces pe suport radio (pentru transmisii de date), incluzând rețelele radio locale)*. Această decizie a fost implementată de România în cadrul ediției 2009 a TNABF.

Ulterior, ținând cont de Actele finale ale CMR-19 și de propunerile tehnice primite din partea CEPT, Comisia Europeană a emis *Decizia de punere în aplicare nr. (UE) 2022/179 din 8 februarie 2022 privind utilizarea armonizată a spectrului radio în gama de 5 GHz pentru implementarea aplicațiilor radio din categoria WAS/RLANs (sisteme de acces pe suport radio (pentru transmisii de date), incluzând rețelele radio locale) și de abrogare a Deciziei nr. 2005/513/CE*. Această decizie a fost implementată de România în cadrul ediției 2024 a TNABF, aprobată prin decizia ANCOM nr. 111/2024, publicată în Monitorul oficial al României nr. 183/06.III.2024.

Prin prezentarea succintă a evoluției reglementărilor tehnice internaționale privind utilizarea gamei de 5 GHz de către WAS/RLAN, Autoritatea a avut drept scop să asigure respondentul (și orice alte părți interesate) de faptul că aplicațiile de tip WAS/RLAN ce utilizează gama de 5 GHz beneficiază de o reglementare stabilă pe termen lung, atât pe plan internațional cât și pe plan național.